16.10.2024

SUOMEN APTEEKKARILIITON KIRJALLINEN LAUSUNTO EDUSKUNNAN VALTIOVARAINVALIOKUNNAN VEROJAOSTOLLE HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ HE 141/2024 VP

Suomen Apteekkariliitto kiittää mahdollisuudesta lausua kirjallisesti Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan verojaostolle Hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi arvonlisäverolain ja Ahvenanmaan maakuntaa koskevista poikkeuksista arvonlisävero- ja valmisteverolainsäädäntöön annetun lain 18 b ja 22 a §:n muuttamisesta (HE 141/2024 vp).

Alkuperäisessä hallituksen esityksessä oli tunnistettu jokseenkin syyt, miksi lääkkeiden arvonlisäverokanta on ollut alennettu juuri 10 prosenttiin. Lääke ei ole tavallinen kulutushyödyke vaan välttämättömyyshyödyke. Välttämättömän lääkehoidon epäonnistuminen esimerkiksi lääkkeen hinnan nousun myötä johtaa yhteiskunnan kannalta merkittäviin kustannuksiin perusterveydenhuollossa ja erikoissairaanhoidossa.

Reseptilääkkeiden osalta arvonlisäveron korotus siirtyy sellaisenaan vähittäishintoihin, koska reseptilääkkeiden hinta on täysin säännelty ja kaikissa apteekeissa sama. Maksutaakka reseptilääkkeiden osalta jakautuu eri lääkkeillä eri tavoin asiakkaan ja yhteiskunnan välillä lääkekorvauksen suuruuden mukaan. Tällä hetkellä peruskorvaus on 40 %, alempi erityiskorvaus on 65 % ja ylempi erityiskorvaus 100 % lääkkeen arvonlisäverollisesta vähittäishinnasta.

Reseptilääkkeiden arvonlisäveron korotuksella valtio aiheuttaa lääkekorvausmenoihin ja täten myös omaan maksuosuuteensa merkittävää kasvua. Tämä oli alkuperäisessä hallituksen esityksessä nostettu esille seuraavasti:

> *”Lääkkeiden arvonlisäverotuoton arvioidaan muutoksen seurauksena kasvavan 101 miljoonaa euroa. Kun valtion kasvavat arvonlisäveromenot huomioidaan, nettotuotoksi valtiolle jää 52 miljoonaa euroa. Kansaneläkelaitos arvioi vuoden 2023 sairausvakuutuksesta korvattavien lääkeostojen kustannus- ja korvaustietojen perusteella, että arvonlisäveron korotus 10 prosentista 14 prosenttiin nostaisi korvattavien lääkkeiden lääkekustannuksia noin 88 miljoonaa euroa ja lääkekorvauksia noin 72 miljoonaa euroa. Valtionosuus lääkekorvausten kasvusta olisi noin 48 miljoonaa euroa. Laskelmassa on huomioitu vuodelle 2025 suunnitelluista sairausvakuutuksen lääkekorvausjärjestelmään vaikuttavista tekijöistä alkuomavastuun nosto.”*

SUOMEN APTEEKKARILIITTO | FINLANDS APOTEKAREFÖRBUND | THE ASSOCIATION OF FINNISH PHARMACIES (AFP)
ELIMÄENKATU 5, FI-00510 HELSINKI, FINLAND | TEL. +358 10 6801 400 |
INFO@APTEEKKARILIITTO.FI | WWW.APTEEKKARILIITTO.FI

Nettotuotto arvonlisäveron korotuksesta jää näin ollen hyvin vaatimattomaksi. Laskelman taustalla ovat 2023 lääkekorvausmenot. Koska kalliiden innovatiivisten lääkkeiden määrä ja keskihinnat nousevat jatkuvasti, tämä lisää arvonlisäveromuutoksesta seuraavia lääkekorvausmenoja. Alkuvuoden 2024 osalta olemme jo nähneet tiettyjen syöpälääkkeiden myynnissä 25 % kasvua aiempaan verrattuna.

Yhteiskunnan kannalta myönteinen asia on, että yhä useampi sairaus on nykyisin lääkkeillä kokonaan parannettavissa tai vähintään hoidettavissa siten, että sairastunut pysyy toimintakuntoisena pidempään. Kääntöpuolena on lääkekorvausmenojen kasvu. Kalliit lääkkeet ovat pääsääntöisesti asiakkaalle ylemmän erityskorvauksen piirissä, jolloin yhteiskunnan maksuosuus on lääkekorvauksen muodossa 100 prosenttia. Asiakas maksaa lääkkeestä alkuomavastuun täyttymisen jälkeen vain 2,50 euroa ostokertaa kohden. Normaalin reseptilääkkeestä korvaus on useimmiten 40 % peruskorvaus ja kustannukset jakautuvat lääkkeenkäyttäjän ja yhteiskunnan välillä tasaisemmin. Alla kaksi esimerkkiä, jotka havainnollistavat kustannusten jakoa yksittäisen lääkeoston osalta asiakkaan ja yhteiskunnan välillä sekä arvonlisäverokannan muutoksen aiheuttamaa kustannusten kasvua.

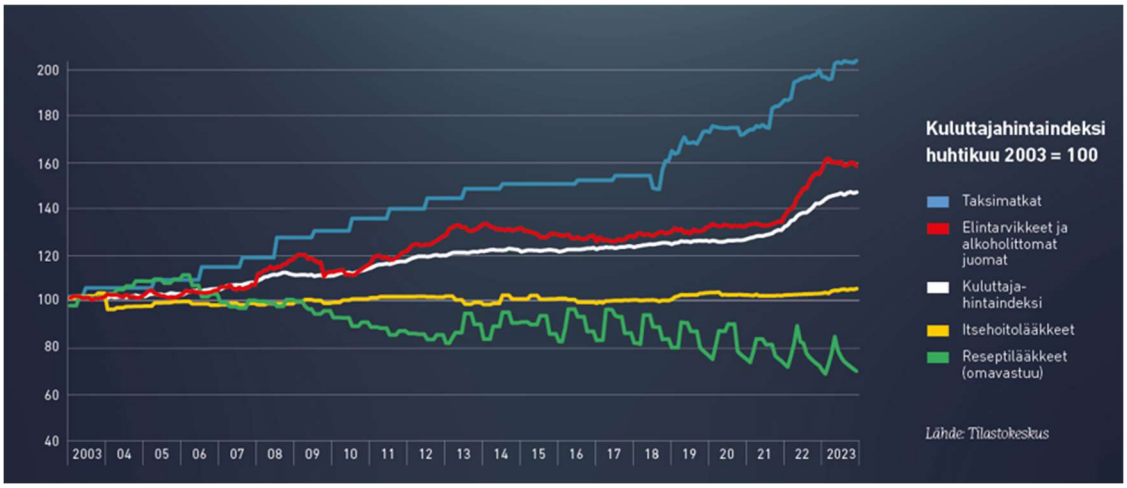
Esimerkki 1. Kallis reseptillä toimitettava syöpälääke, ylempi erityiskorvaus 100 %

Reseptilääke	Tukkuhinta, €	Apteekin kate, €	ALV-kanta	ALV, €	Vähittäishinta, €	Asiakas maksaa*	Lääkekorvausmeno, €
Uusi hinta	10 000,00	183,92	14 %	1 425,75	11 609,67	2,50	11 607,17
Nykyinen hinta	10 000,00	183,92	10 %	1 018,39	11 202,31	2,50	11 199,81
Erotus	**-**	**-**	**4 %**	**407,36**	**407,36**	**-**	**407,36**

Esimerkki 2. Normaali reseptilääke, peruskorvaus 40 %

Reseptilääke	Tukkuhinta, €	Apteekin kate, €	ALV-kanta	ALV, €	Vähittäishinta, €	Asiakas maksaa	Lääkekorvausmeno, €
Uusi hinta	7,50	3,15	14 %	1,49	12,14	7,28	4,85
Nykyinen hinta	7,50	3,15	10 %	1,06	11,71	7,03	4,68
Erotus	**-**	**-**	**4 %**	**0,43**	**0,43**	**0,26**	**0,17**

Lääkekorvausmenojen hillitsemiseen on etsitty keinoja niin apteekkien, kuluttajien kuin lääketeollisuuden puolelta. Lääkekorvausmenojen kasvu ei ole seurausta lääkkeiden hintojen kehityksestä vaan lääkkeiden myynnin määrällisestä kasvusta ja entistä kalliimpien lääkkeiden tulosta markkinoille. Lääkkeiden hinnat ovat olleet pitkällä aikavälillä laskussa, ja hintakilpailu toimii lääkkeissä hyvin.

Lääkkeiden myyntimäärien kasvuun vaikuttaa sekä väestön ikääntyminen että uusien lääkkeiden markkinoille tulo. Kalliiden lääkkeiden määrän ja keskihinnan kasvu puolestaan on seurausta lääketieteellisistä innovaatiosta, uusista lääkehoidoista esim. syöpähoidoista.

Reseptilääkkeiden arvonlisäveron korottaminen ei saa johtaa siihen, että lääkekorvausmenojen kasvua yritetään kompensoida apteekkeihin kohdistuvin uusin leikkauksin. Sosiaali- ja terveysministeriössä on valmisteilla sekä apteekkitalouden kokonaisuudistus, itsehoitolääkkeiden jakelukanavan muutos että apteekkeihin kohdistuvat lisäsäästöt – tulevan vuoden alusta toteutettavien lääkesäästöjen lisäksi. Apteekkitalous on voimakkaassa murroksessa. Apteekit eivät kestä uusia mekaanisia leikkauksia.

Helsingissä 16.10.2024

Merja Hirvonen
Toimitusjohtaja
Suomen Apteekkariliitto